

L'Aula al Pati és un programa de Lo Pati, centre d'art de les Terres de l'Ebre, que vam iniciar amb el propòsit d'explorar les interseccions entre art i educació. Més específicament, el programa pretén construir un teixit de relacions amb persones i col·lectius del territori per treballar en xarxa amb el centre d'art en projectes que es desenvolupin en la intersecció entre art i educació. Poden ser projectes derivats de la programació anual del centre d'art o de les iniciatives i interessos d'altres col·lectius i persones involucrades. En qualsevol cas, ens interessa impulsar projectes que situïn els diversos subjectes implicats en un mateix pla de col·laboració i autoria. Aquest és el punt de partida de **deep**, un projecte que engegarem per inaugurar una relació amb els centres educatius i altres col·lectius i persones del territori, amb la voluntat que esdevingui el catalitzador i el punt de partida de noves formes de col·laborar i compartir experiències.

Què és **deep**?

deep (dispositiu d'escriptura efímera amb pissarres) és un projecte impulsat des del programa *L'Aula al Pati* del centre d'art de les Terres de l'Ebre, **Lo Pati**.

En què consisteix?

Ens proposem recollir pissarres de guix en desús (perquè han estat substituïdes per pissarres digitals o de retoladors) dels instituts i escoles de l'àrea d'influència del centre d'art per construir un dispositiu modular amb el que realitzar accions i intervencions en l'espai públic.

Dispositiu d'escriptura efímera amb pissarres?

deep és un dispositiu frontissa entre art i educació. Les pissarres són originàriament un objecte escolar però, com en un *ready-made*, a l'articular-les en un dispositiu modular, esdevenen també un objecte artístic.

A qui va adreçat?

deep s'adreça a estudiants, artistes, dinamitzadors culturals, educadors, docents i qualsevol altre col·lectiu o persona interessada. Tanmateix, per qüestions estrictament logístiques i operatives, el projecte s'inicia a Amposta. Però es pretén estendre'l, a poc a poc, a altres poblacions properes fins abastar tota l'àrea d'influència del centre d'art.

Quin són els objectius?

- proporcionar experiències col·lectives i de col·laboració entre els diversos col·lectius i persones implicades,
- obrir espais liminars entre el dins i el fora escolar on puguin emergir altres formes de coneixement,
- possibilitar *displays* per visibilitzar accions, relacions i sabers, des de l'autoria dels participants.

Com s'articula?

Hem articulat el projecte en quatre moments (més informació al pla de treball).

1. Recollida de pissarres als centres educatius de la zona.
2. Taller participatiu per a estudiants dels centres col·laboradors.
3. Construcció del dispositiu modular (**deep**).
4. Accions d'escriptura efímera, intervencions a l'espai públic.

Quina mena d'accions es poden realitzar?

Inicialment, hi haurà accions promogudes des de la direcció del programa *L'Aula al Pati* destinades a posar en circulació el dispositiu, dinamitzar els col·lectius implicats i exemplificar algunes de les formes d'ús possibles. Però el veritable sentit del projecte requereix que es desenvolupi de forma rizomàtica, és a dir, que els diversos col·lectius i persones interessades s'apropriïn del dispositiu i expandeixin les situacions i possibilitats d'ús.

Com es pot participar?

Les formes de participació són diverses i obertes a les propostes de les persones interessades a col·laborar. Inicialment, els centres educatius poden contribuir amb la cessió de les pissarres que ja no fan servir, proposar els grups d'estudiants que podrien participar en el taller al centre d'art, organitzar alguna acció d'escriptura amb el dispositiu dins l'escola o institut o participar en les intervencions que organitzem des del centre d'art.

A qui ens hem d'adreçar?

Qualsevol col·lectiu o persona interessada pot demanar informació al correu de *L'Aula al Pati* (aula@lopati.cat) per incorporar-se al projecte en qualsevol moment. També es podrà seguir el procés a través del web aula.lopati.cat.

Pla de treball

Moment 1. Recollida de pissarres als centres educatius de la zona

La primera intervenció del projecte és recollir pissarres de guix en desús (perquè han estat substituïdes per pissarres digitals o de retoladors) dels instituts i escoles de l'àrea d'influència del centre d'art. És una activitat que, tot i semblar únicament operativa, és constitutiva, una estratègia per iniciar i fer visible una col·laboració. Per això aquesta primera intervenció ha de ser reconeguda com una activitat productiva i no simplement com una gestió entre institucions. A través de l'acció de localitzar, reunir i traslladar les pissarres que han quedat arraconades a les escoles, es teixeix un primer vincle entre els diversos subjectes participants, que ha de ser la llavor de les iniciatives de col·laboració que s'emprendran. El trànsit cap al centre d'art també és un acte d'apropiació i resignificació, a través del qual les pissarres esdevenen *dispositius d'escriptura efímera*. En conseqüència, es necessari parar atenció i documentar tot aquest procés.

Moment 2. Taller participatiu per a estudiants dels centres col·laboradors

Els centres col·laboradors que ho considerin oportú podran dur a terme un taller al centre d'art amb els seus estudiants (si el desplaçament no és possible, també es pot fer al centre educatiu). El propòsit de l'activitat és donar a conèixer i involucrar en el projecte els xiquets, xiquetes i joves de les escoles i els instituts participants. En el decurs del taller pensarem i debatrem usos alternatius per a la *nova vida* de les pissarres i imaginarem formes possibles del dispositiu modular.

ACTIVITAT	Taller participatiu per a estudiants dels centres col·laboradors
PROPÒSIT	Presentar el projecte als estudiants de les escoles o instituts involucrats. Iniciar una relació, donar a conèixer el projecte, recollir idees i propostes relacionades amb l'ús del dispositiu.
DESCRIPCIÓ	S'explica el projecte a un grup d'estudiants i, després d'un temps breu de debat sobre els usos possibles del dispositiu, se'ls demana que dibuixin la forma que cadascú imagina. Es proporcionarà material per treballar-ho adequat a cada edat i nivell educatiu (d'acord amb les indicacions proporcionades pels docents responsables del grup).
LLOC	Lo Pati, centre d'art de les Terres de l'Ebre (opcionalment, també es pot fer als centres escolars).
AGENTS IMPLICATS	Persones involucrades en el projecte, mestres i professorat de les escoles i instituts.
PARTICIPACIÓ	Estudiants de les escoles i instituts del territori.
TEMPS	1 hora
DOCUMENTACIÓ	Es farà foto i vídeo dels diversos tallers. Els croquis proposats s'exposaran al centre d'art mentre es desenvolupen els tallers.

Moment 3. Construcció del dispositiu modular

A partir dels dissenys proposats als tallers participatius amb estudiants de les escoles i instituts i d'alguns estudis realitzats sobre diversos mecanismes d'assemblatge possibles, construirem els elements d'unió de les pissarres segons els criteris següents: facilitat de muntatge, reversibilitat (possibilitat de muntar i desmuntar), versatilitat (capacitat d'adaptar el mecanisme a formes diferents), cost i seguretat.

Moment 4. Accions d'escriptura efimera, intervencions a l'espai públic

Elaborarem una programació d'accions i intervencions a l'espai públic per a ser realitzades al llarg del curs. Poden ser activitats diverses que es situen en la intersecció d'allò festiu, reivindicatiu, artístic, educatiu, etc., en les que **deap** juga un paper catalitzador. Tot plegat, es podria classificar en les següents modalitats de participació:

1. activitats obertes en les que el dispositiu ocupa, intervé i transforma un espai públic i esdevé un element catalitzador d'intervencions espontànies.
2. activitats en les que el dispositiu forma part d'una intervenció més planificada, amb la participació d'agents (educadors, artistes, etc.) que exerceixen de mediadors entre el dispositiu i el públic.
3. activitats adreçades a una audiència específica (grups d'escolars o altres col·lectius) i amb un ús molt acotat del dispositiu.

Glossari conceptual

Per les seves característiques fundacionals i programàtiques, *L'Aula al Pati* és una proposta per espigoladors culturals i educatius, que connecta amb allò enunciat al document orientador de la programació de Lo Pati per als propers tres anys (2013-2015), on es reivindica la necessitat d'impulsar projectes flexibles, que optimitzen els recursos existents al centre i que assagin noves fórmules de producció i coproducció. Aquest posicionament s'emmarca en un plantejament conceptual que es fonamenta en les idees debatudes a les jornades "Art i Educació, encontres i desencontres" (CA-TE Lo Pati, octubre de 2012) que resumim a partir d'un núvol de paraules clau que ja formen part del bagatge de *L'Aula al Pati*.

Projecte col·laboratiu: Experiència col·lectiva desenvolupada en la intersecció de diversos àmbits d'intervenció i a través d'accions comunitàries, sovint orientades a la transformació, en el si d'una comunitat, de les condicions materials, les relacions, la visibilitat o l'autoria (*empowerment*) dels seus membres.

Coproducció: Els diversos agents implicats en un **projecte col·laboratiu** comparteixen i intercanvien tècniques, recursos i coneixements, així com l'autoria del projecte.

Participació: Bé sigui a través de la constitució d'un equip de treball interdisciplinari o mitjançant la multiplicació de complicitats i adhesions que el propi procés desencadena, la **coproducció** mai no és només el resultat d'una suma d'esforços o competències sinó també el d'una implicació emocional que mobilitza les persones involucrades.

Espais liminars: En el context de la comunitat on es desenvolupa un projecte, l'espai (físic i normatiu) determina o condiona allò que es pot fer. Els espais liminars són intersticials, esclotxes obertes en les pràctiques i els discursos naturalitzats per la comunitat que possibiliten altres formes de **participació**.

Espigolar: Aprofitar les oportunitats que emergeixen en els **espais liminars**. Les espigoladores —perquè tradicionalment aquesta era una tasca femenina— eren camperoles humils que es dedicaven a recol·lectar les espigues que els segadors havien deixat al rostoll després de la collita. Convertit en un tema recurrent pels pintors impressionistes, va ser la cineasta Agnès Varda qui, amb la seva pel·lícula *Les glaneurs et la glaneuse* (2000), el va rescatar en la seva versió més contemporània. A la pel·lícula d'Agnès Varda, els espigoladors —perquè a l'actualitat espigolar també és una tasca masculina— busquen els iogurts caducats o les restes de fruita i verdura dels contenidors dels mercats. El gest d'aprofitar les engrunes que el sistema de producció capitalista ha refusat per al consum, esdevé un acte d'insubmissió que els situa en un espai liminar, fora del dualisme venedor/consumidor.

Dispositiu: Conjunt d'estratègies i relacions desplegadas entre un grup heterogeni d'elements (discursos, institucions, instal·lacions arquitectòniques, lleis, etc.). El dispositiu pot combinar allò estètic, l'ús de l'espai, l'especificitat de l'àmbit local, la política, les coses subversives, les lúdiques, les col·lectives o les compartides, entre d'altres possibles, en una xarxa de relacions complexa. Entre les estratègies que desplega hi ha l'escenificació i la presència a l'espai públic, cridar l'atenció i competir amb la publicitat i altres mecanismes de comunicació comercial. Les estratègies i tecnologies emprades són pròpies d'un **espigolador**: l'autoconstrucció, el reciclatge i la precarietat de materials. El dispositiu persegueix socialitzar l'espai públic, a través de situacions que activin relacions basades en activitats temporals específiques. Aquestes activitats concretes estan pensades per impulsar una comunitat d'usuaris (públics) a que reactivin usos creatius de l'objecte, les metodologies o les estratègies. (Extret de Parramon, 2012: "Pedagogies, territoris i dispositius mòbils". *Roulotte 09*)